

Actieplan Nederlands Basisonderwijs

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Toelichting

Op basis van grootschalige toetsafnames wordt in een peilingsonderzoek bepaald hoeveel Vlaamse leerlingen de eindtermen of ontwikkelingsdoelen van een bepaald leer- of vakgebied behalen. Peilingsonderzoek wil op die manier bijdragen aan de kwaliteit van het Vlaamse onderwijs op systeemniveau. Die informatie wordt teruggekoppeld aan de verschillende actoren uit het onderwijsveld. Zo kan elke actor rekening houden met de feitelijke prestaties van leerlingen bij de verdere acties om de onderwijskwaliteit te optimaliseren.

In 2019 werd een engagementsverklaring opgesteld waarin een aantal thema's naar voor worden geschoven. In het actieplan dat hier voorligt worden die thema's verder geconcretiseerd. Hierbij wordt rekening gehouden met de [peilingsresultaten Nederlands \(2018\)](#). In die concretisering wordt ook rekening gehouden met de resultaten uit het meest recente PIRLS-onderzoek. Via het actieplan willen we alle actoren uit het onderwijsveld stimuleren om met de resultaten uit het peilingsonderzoek aan de slag te gaan. De thema's kunnen dezelfde zijn over peilingen heen, maar kunnen ook zeer specifiek zijn voor één leer- of vakgebied. Per thema worden een aantal doelstellingen geformuleerd waarvoor één of meerdere actoren zich de komende jaren wil(len) inzetten. Elke doelstelling wordt geïllustreerd met acties die de actoren zelf selecteren: zo maakt elke actor concreet hoe hij met de peilingsresultaten aan de slag wil gaan.

We streven ernaar om doelstellingen op te lijsten die een brede gedragenheid genieten van de hele organisatie of groep waartoe de actoren behoren. We leggen hierbij liever het accent op kwaliteit dan op kwantiteit: we focussen eerder op enkele specifieke doelstellingen dan op een veelheid aan vage doelstellingen. Niet iedere actor neemt rond iedere doelstelling concrete acties op, maar iedere actor kan zich wel vinden in de ambitie die van alle doelstellingen uitgaat.

De werkgroep die een specifieke peiling opvolgt, zal via een jaarlijkse bijeenkomst de dynamiek en de dialoog over de doelstellingen, de bijhorende acties en de voortgang ervan stimuleren en faciliteren. De werkgroep zorgt op die manier voor input aan de stuurgroep die de peilingen in het algemeen opvolgt.

We erkennen dat dit een uitdagend traject is. We willen als overheid graag inzetten op die dialoog tussen de verschillende actoren. We hopen dat dit actieplan een stimulans kan zijn om in het belang van onze leerlingen, maar ook in het belang van de hele maatschappij, samen aan kwaliteitsvol onderwijs te werken. Volgende actoren onderschrijven het actieplan Nederlands:

- Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS)
- Departement Onderwijs en Vorming (DOV),
- Gemeenschapsonderwijs (GO!)
- Katholiek Onderwijs Vlaanderen (KathOndVla)
- Onderwijsinspectie (OI)
- Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten (OVSG)
- Provinciaal Onderwijs Vlaanderen (POV)
- Groep Educatieve en Wetenschappelijke Uitgevers (GEWU)

Doelstellingen

Thema 1: Hervorming en implementatie van het curriculum

- Doelstelling 1: We formuleren duidelijke en concrete eindtermen met aandacht voor geïntegreerde taalcompetenties.
- Doelstelling 2: We implementeren evidence informed inzichten m.b.t. het leren van taal.

Thema 2: Interne kwaliteitszorg en beleidsvoerend vermogen van scholen

- Doelstelling 1: We ondersteunen schoolteams om een schooleigen taal- en leesbeleid duurzaam te implementeren.
- Doelstelling 2: We implementeren evidence informed inzichten m.b.t. taalbeleid.
- Doelstelling 3: We versterken de datageletterdheid van schoolteams/pedagogisch begeleiders.
- Doelstelling 4: We reiken instrumenten aan om het leesonderwijs (op schoolniveau) te monitoren en te evalueren.

Thema 3: Inhoudelijke en vakdidactische competenties

- Doelstelling 1: We implementeren evidence informed inzichten m.b.t. taaldidactiek.
- Doelstelling 2: We versterken de handelingsbekwaamheid van leerkrachten inzake goede leesdidactiek.

Thema 4: Maatschappelijke perceptie omtrent lezen verbeteren

Acties per doelstelling

Thema 1: Hervorming en implementatie van het curriculum

Doelstelling 1: We formuleren duidelijke en concrete eindtermen met aandacht voor geïntegreerde taalcompetenties.		
Actie	AHOVOKS	Voorstellen om lees-, luister-, schrijf- en spreekcompetenties geïntegreerd op te nemen in de onderwijsdoelen BaO, met aandacht voor lezen en leesmotivatie.
Actie	KathOndVla	Ruimte bieden voor lezen en leestijd, horizontale en verticale leerlijn opstellen voor begrijpend lezen en duidelijke en heldere doelen in het leerplan formuleren.
Actie	GO!	Geïntegreerde aanpak van taalcompetenties in de ET bao inclusief attitudes m.b.t. leesmotivatie vertalen naar de leerplannen GO!.
Actie	OVSG	De PBD construeert een leerplan basisonderwijs waarbij voldoende onderwijstijd wordt gecreëerd voor lezen, waarbij kansen worden gecreëerd om lezen niet enkel als een domein binnen Nederlands aan te bieden, maar te integreren in andere leergebieden.
Doelstelling 2: We implementeren evidence informed inzichten m.b.t. het leren van taal.		
Actie	AHOVOKS	Voorstellen om evidence informed strategieën die het begrijpend leesproces bevorderen op te nemen in de onderwijsdoelen bao.
Actie	OVSG	De PBD construeert voor het leerplan Nederlands, domein lezen een leerplan dat gebaseerd is op evidence based inzichten uit recente onderzoeksliteratuur.
Actie	GO!	Actualisering leerplan Nederlands Bao GO! met recente wetenschappelijke inzichten m.b.t. taal- en leesonderwijs.

Thema 2: Interne kwaliteitszorg en beleidsvoerend vermogen van scholen

Doelstelling 1: We ondersteunen lerarenteams om een schooleigen taal- en leesbeleid duurzaam te implementeren.		
Actie	KathOndVla	Netwerken 'Samen werk maken van een talenbeleid' op basis van gemeenschappelijke inzichten: https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/talenbeleid .
Actie	GO!	Ondersteunen van professionele leergemeenschappen (PLG) rond urgentiebesef, visieontwikkeling, alternatieve organisatie leesonderwijs en delen van goede praktijken rond leesonderwijs.
Actie	GO!	Versterken van het onderwijskundig leiderschap binnen de focus taal- en leesonderwijs.
Actie	POV	Ondersteuning bieden bij uitwerken van een effectief leesbeleid.
Actie	DOV	Prioritaire Nascholing 2020-21 en 2021-22: focus op begrijpend lezen.
Actie	OVSG	Het team ondersteunen in het realiseren van het schooleigen leesplan waarbij doelen, acties en effecten in kaart werden gebracht.
Actie	OI	Tijdens onze reguliere werking (doorlichtingen, ondersteunende bezoeken, erkenningsonderzoeken, etc.) heeft de onderwijsinspectie altijd aandacht voor het beleidsvoerend vermogen van scholen. We gebruiken bijvoorbeeld zes K-schalen om de kwaliteitsontwikkeling in een school in kaart te brengen. Specifiek naar het taalbeleid, hanteert de onderwijsinspectie reeds de schaal 'taalgericht onderwijs' (D2). We rapporteren hierover op schoolniveau in de doorlichtingsverslagen en op Vlaams niveau in de Onderwijsspiegel. We willen deze werking behouden en continueren. In toekomstige scenario's van doorlichtingen zullen beleidsvoerend vermogen en talenbeleid niet ontbreken.
Doelstelling 2: We implementeren evidence informed inzichten m.b.t. taalbeleid.		
Actie	KathOndVla	Nascholingen begrijpend lezen zijn gebaseerd op het leerplan en in samenhang met de vijf didactische sleutels (VLOR-studie).
Actie	GO!	Inzetten op implementatie van leesonderwijs (LIST en effectief begrijpend lezen) met een aanbod dat op vlak van inhoud, aanpak en veranderstrategie gebaseerd is op evidence based/evidence informed uitgangspunten.

Doelstelling 3: We versterken de datageletterdheid van schoolteams/pedagogisch begeleiders.

Actie	OVSG	Ondersteuning bieden bij het analyseren van de resultaten bij de OVSG-toetsen via het schoolfeedbackrapport. In de jaarlijkse analyse focust OVSG volgend schooljaar op de digitale toetsen lezen Nederlands en Frans.
Actie	POV	Scholen vaardiger maken in het maken van analyses m.b.t. begrijpend lees-toetsen zoals de cito-toets.
Actie	KathOndVla	Via de nascholings- en begeleidingsprojecten nemen we de resultaten van de gestandaardiseerde en gevalideerde proeven mee in de kwaliteitsontwikkeling.
Actie	GO!	Aanbieden van een verandertraject Onderzoekend Leidinggeven (VT) m.b.t. datagebruik in functie van het voeren van een kwaliteitsvol schoolbeleid voor leidinggevend en beleidsteams (van data-analyse over schoolontwikkelingsplan naar concrete verandering op school en effect op het leren van de leerlingen).

Doelstelling 4: We reiken instrumenten aan om het leesonderwijs (op schoolniveau) te monitoren en te evalueren.

Actie	GO!	Instrumenten aanreiken voor monitoring en coaching van het didactisch handelen van leerkrachten m.b.t. leesonderwijs.
Actie	OVSG	Teams ondersteunen om de resultaten van hun leesonderwijs in beeld te brengen via evaluaties/gesprekken/observaties en vanuit de principes van formatieve evaluatie het aanbod, werking bij te sturen. De publicatie lezen biedt de school onderbouwde kenmerken aan om hier concreet werk van te maken.
Actie	KathOndVla	Via de evaluatiebox en de nascholing- en begeleidingstrajecten: https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/evaluatiebox-basisonderwijs .
Actie	GEWU	Project rond het ontwikkelen van een diagnostische toets voor lezen en begrijpend lezen, in samenwerking met het Centrum voor Taal en Onderwijs (CTO, KU Leuven) en gesubsidieerd door Vlaio.

Thema 3: Inhoudelijke en vakdidactische competenties

Doelstelling 1: We implementeren evidence informed inzichten m.b.t. taal didactiek.

Actie	GEWU	Evidence informed inzichten m.b.t. taal(didactiek) in de leermaterialen implementeren.
Actie	GEWU	Initiatief om begrijpend-leesaanpak in de taalmethodes te actualiseren en optimaliseren door het integreren van de 5 didactische sleutels (VLOR-studies). www.samenvoorlezen.be
Actie	GO!	Implementatie van leesonderwijs o.b.v. evidence based/evidence informed uitgangspunten en methodieken (LIST, principes voor beter leesbegrip en inzichten rond leesmotivatie).
Actie	VELOV	Nagaan hoe de implementatie van 'De taalcompetente leraar' in de lerarenopleiding en op scholen kan worden gerealiseerd.

Doelstelling 2: We versterken de handelingsbekwaamheid van leerkrachten inzake goede leesdidactiek.

Actie	KathOndVla	Teams KO en LO professionaliseren in het werken aan begrijpend luisteren en begrijpend lezen.
Actie	GO!	Implementatie LIST-traject in scholen en scholengroepen.
Actie	POV	Via klasbezoeken en netwerking goede praktijkvoorbeelden olijsten en delen.
Actie	OVSG	De PBD ondersteunt teams en individuele leraren in het implementeren van effectieve didactieken door: <ul style="list-style-type: none"> ° het aanbieden van professionalisering rond de vernieuwde OVSG-publicatie over lezen; ° het verderzetten van het prioritair nascholingstraject rond lezen in samenwerking met Thoni Houtveen; ° het organiseren van interne professionalisering zodoende de deskundigheid van elke begeleider rond didactiek lezen te versterken.
Actie	GO!	Vergroten van de handelingsbekwaamheid van leerkrachten m.b.t. ondersteunen van zelfgestuurd leren, instructievaardigheid, kennisniveau en kwaliteit van pedagogisch handelen m.b.t. effectieve leesdidactiek en differentiatie modellen.
Actie	GO!	Vergroten van de professionaliteit van leerkrachten in het omgaan met etnisch culturele en talige diversiteit binnen de meertalige realiteit binnen taal- en leesonderwijs en onderwijs algemeen.

Thema 4: Maatschappelijke perceptie omtrent lezen verbeteren

Actie	DOV	Via het platform Leesoffensief inzetten op leesplezier en leesmotivatie in de brede samenleving.
-------	-----	--